

Hakusessa toimintamallit jakoon!

Tunturi-Lapin aluetyöryhmän vierailu Länsi-Lapissa

Aika: torstai 30.10.2014

Paikka: Ylitornio

Tavoite: Tutustua naapurialueen mielenterveys- ja päihdepalveluihin sekä niitä toteuttaviin tahoihin ja toimijoihin sekä käydä tarkemmin läpi naapurialueen kehittämispilotteja ja miettiä niiden hyödyntämisen mahdollisuuksia omalla alueella.

Osallistujat: Molempien alueiden aluetyöryhmien jäsenet. Jäsenen voi korvata muu asiayhteyteen sopiva kuntatoimija. Mukana alueiden kehittäjätyöntekijät sekä projektipäällikkö Nina Peronius

Etukäteismateriaalina vierailijoille sekä oman alueen toimijoille toimitetaan 1 pilotti/kunta etukäteen tutustuttavaksi, joiden pohjalta käydään loppukeskustelu.

Mauri Angeria

Tanja Tolonen

Ida Vitikka

Satu Uusimaa

Matti Juusola

Anniina Hanhiova

Mari Lehto

Anita Oinas

Minna Hämäläinen

Susanna Rötönen

Nina Peronius

Jaana Niskanen

Tornion päiväkeskus

sosiaalityöntekijä, Tervola

sosiaalityöntekijä, Pello

kehittäjätyöntekijä Tunturi-Lappi

opiskelija, Tervola

päiväkeskusohjaaja, Ylitornio

lähihoitajaopiskelija, Kittilä

vapaaehtoistoimija, Tervola

Kittilän kunta

Ylitornio

projektipäällikkö, HH-hanke

Kehittäjätyöntekijä, Länsi-Lappi

Muistio kooste

10:00 **Väylän voima, Alkkulanraitti 4, Ylitornio**

Tulokahvi, esittäytymiset, tutustuminen Väylän Voimaan

Projektipäällikkö Nina Peronius aloitti esittelyt ja kertoi lyhyesti Itä- ja Etelä – Lapin aluetyöryhmien tapaamisen kuulumisia.

Länsi-Lapin hankekuntien toiminnan esittelyt:

Tornio: päivätoiminnan ja kuntouttavan työtoiminnan esittely. Päiväkeskuskävijöitä vaihdellen 15 - 30 päivittäin. Päiväkeskuksessa on neljä työntekijää ja heidän lisäksi yhteistyössä A-klinikka ja seurakunta. Kuntouttavassa työtoiminnassa 9 työntekijää. Ryhmätoimintaa torstaisin A-klinikan akupunktiryhmä & keskusteluapu. TYP:n työntekijä kerran kuukaudessa sekä seurakunnan pullakirkko joka kolmas keskiviikko. Kuntosali ja naisten kädentaitopaja, puutyöpaja, ilmaiskirppis; vaatteita, kodintarvikkeita ja huonekaluja. Pyykkihuolto ja peseytymismahdollisuus päiväkeskuksessa.

Tervola: Päiväkeskus Taukotupa aloittanut uusissa tiloissa; kerran viikossa auki 4 h/päivä, vapaaehtoisen ja kunnan työntekijöiden voimin. Asiakaskunta 5 – 15 / kerta. Kunnassa 2 sosiaalityöntekijää, 2 mielenterveystoimiston sairaanhoitajaa ja moniammatillinen tiimi tukena toiminnassa; terveydenhoitajat, seurakunta ja työpajan toimijat. Ryhmätoimintojen kehittäminen ja monipuolistaminen syyskauden toiminnan tavoitteena.

Keminmaa: Kehittäjätyöntekijä kertoi Keminmaan toiminnasta. Taustatyötä tehty kunnassa tuetun asumisen ja päiväkeskustoiminnan valmisteluun. Tarkoituksena avata vuonna 2015 päihtetön päiväkeskus yhteistyössä seurakunnan kanssa. Keskustelukahvilat meneillään, ensi viikolla aiheena päihteet ja mielenterveys. Mukana kokemusasiantuntija Rovaniemeltä yhdessä Rovaniemen kehittäjätyöntekijän kanssa.

Ylitornio: Päiväkeskustoiminta alkanut Rentukassa vapaaehtoistoiminnalla (kokemusasiantuntija) toisissa tiloissa josta siirrytty uusiin tiloihin huhtikuussa 2014. Kävijöitä ollut 6 – 10 päivittäin. Kunnassa tällä hetkellä kaksi työntekijää VäylänVoiman ohjaaja ja päihdetyöntekijä. Päiväkeskus ollut viitenä päivänä viikossa auki klo 8-14. Nyt kävijämäärän vähyyden vuoksi (2-3 + 4 kuntouttavan työtoiminnan työntekijää) toiminta sulautetaan Jokipajun toimintakeskukseen. Määräaikaisten päihdetyöntekijöiden työsuhteet päättyvät vuoden vaihteeseen. Tavoitteena lisätä peruspalveluissa olevien työntekijöiden päihdeosaamista ja ruohonjuurita-son toimintaa.

Pello: kaikille avoin kohtaamispaikka; Aikuisten olohuone on saanut myös uudet toimitilat lokakuun puolella välissä. Sosiaalihuoltolain mukaisessa työtoiminnassa yksi henkilö.

Kittilä: Päivätoiminta aloittanut maaliskuussa, isot toimivat tilat nimeltään ”Päikkäri”. Yksi työntekijä, ajatuksena saada emäntä palkkatuella, sekä talonmiehen ym. tehtäviin kuntouttavaa työtoimintaa (4 ohjattavaa tällä hetkellä ja yksi uusi tulossa). Viitenä päivänä viikossa tarkoitus olla auki, nyt 9-14 ma – to. Perjantaisin toimistotyötä. Kävijöitä päiväkeskuksessa kymmenkunta päivittäin jotka koostuu päihdekuntoutujista, mt-kuntoutujista ja kuntoutta-

van työtoiminnan asiakkaista. Kunnassa on Mtt 2 sh ja psykologi joka enemmän lastenneuvolan puolella.

Keskustelua:

Työkaluja ja keinoja päivätoiminnan uudistamiseen & säilyttämiseen

- **Ryhmätoimintojen monipuolistaminen ja sitoutuminen. Hyviä ryhmiä myös ex tempore toteutuvat tietovisat, bingot ym. kaikki samalla viivalla. Onnenpelit ovat hyviä tutustumiseen ja aloituksiin.**
- **Asiakkaiden ohjautuminen päivätoimintaan, mikä toiminnan tavoite on? Pitääkö kuntoutua, pois? Vai halutaanko että asiakkaat säilyttää pysyvämmässä toiminnassa?**
  - o Ei tarvitse olla päihderiippuvainen, kuka tahansa voi tulla joka on esim. yksinäinen. Esim. Terveystoimintatutustuvat paikkaan ja heille kerrotaan, avoimesta tilasta jonne kuka tahansa on tervetullut; Saako käydä muutkin kuin päihdeasiakkaat?
  - o Useita ja erilaisia markkinointikanavia kannattaa käyttää: lehtijutut, esitteet, facebook sivut jne. ilmoitettu paljon toiminnasta.
- **Paikan leima? Miten saada pois huono leima paikasta?**
  - o Mennään ulos tekemään; ihmisten ilmoille: näyttäydään rohkeasti ja tehdään. Leimaavutta vähentää se, että ollaan yhdessä esillä joukossa, kutsutaan porukkaa haetaan laajaa yhteistyöverkostoa. Ei piilouduta sisälle.
- **Asiakkaiden vaikutus**
  - o Jokaisessa ryhmässä arvohierarkia joka vaikuttaa; kuka saa käydä, ketä ei toivota saapuvan?
  - o Mikä on toimintaperiaate; millaiset toimintamallit – millaiset yhteiset pelisäännöt? Onko toiminta haittoja vähentävää vai täysin nollatoleransiin nojautuvaa?
- **Yhteistyöverkosto**
  - o Mt – päihde? Saako tulla jos on mt? on herättänyt keskustelua kohderyhmästä.
  - o Yhdistykset ja seurakunnat olleet kiinteästi toiminnassa mukana, esim. vapaaehtoispuolelta aiemmin toimineita yksiköitä joissa erilaisia toimintamalleja / jäänneitä entisestä ajasta. Kunnan toiminnassa on huomioitava monenlaisia lakisäänteisiä asioita eri tavalla kuin aikaisemmin.

Arvioinnista:

- Sininauhaliiton kanssa yhteistyöpäivä 27.1 klo 14 – 16. Tilaisuudessa esitellään arviointityökaluja joiden käyttöönottoa ja testausta tuetaan hankkeen alueen päiväkeskuksissa.
- Maaliskuussa jatketaan päivätoimintapäivällä Rovaniemellä, jossa perehdytään enemmän toimintamalleihin ja arviointiin - Päivätoiminta näkyväksi – teemalla. Kutsut alueellisille toimijoille (työntekijöitä, asiakkaita ja viranhaltijoita/luottamushenkilöitä) marraskuun loppupuolella.
Kutsutaan mukaan myös muut (järjestöjen / seurakuntien) matalan kynnyksen kohtaamispaikat.
- Jatkotyöstö kunnittain / alueittain videoneuvottelujen avulla Sininauhaliitolta 1½ tuntia / muutaman viikon välein.

Ohjausryhmän terveisiä:

- Hankkeen julkaisun työstäminen aloitetaan tulevan kevään aikana. Osallistujia pyydetään miettimään ja kirjoittamaan ylös valmiiksi omia toimintamalleja. Kehittäjätyöntekijöille voi toimittaa materiaalia omilta alueilta, on tarpeen liittää mukaan yhteystiedot joihin voi olla jatkossa yhteydessä, jos / kun työntekijöiden työpaikat muuttuvat.

12:00–12:45 Lounas Terveyskeskuksen ruokalassa**12:45 Länsi-Lapin pilottien esittely ja keskustelu, kahvit keskustelun lomassa, vetäjänä projektipäällikkö Nina Peronius****Tervolan Taukotupa – pilotti:**

- Kunnan moniammatillisen tiimin ja vapaaehtoistoimijan voimin ylläpidettyä päiväkeskus-toimintaa. Toiminut reilun vuoden 1 x vko 4 h kerrallaan, nuorisotoimen tiloissa. Aloituksessa vei aikaa se, että saatiin työn- ja hanketyöntekijän roolit selkiytettyä. Moniammatillisella mallilla tiimi toimi hyvin n. ½ vuotta. Keväällä 2014 toimintamallia muutettiin ja vastuussa toiminnasta oli kunnan palkkatukityöntekijä jolla tukena kunnan työntekijöitä, vapaaehtoistoimija ja kehittäjätyöntekijä. Toiminnan tekeminen näkyväksi – tarve on edelleen olemassa.

Mikä teki vaikutuksen, tai herätti mielenkiinnon:

- On ollut mahtava mahdollisuus, että työntekijöitä on ollut useita suhteessa asiakkaisiin etenkin alkupuolella. Mielenterveystoimisto ja sosiaalitoimi sekä kunnan & työpaja ovat olleet aktiivisesti mukana toiminnassa. Moniammatillisella verkostotyön mallilla toimies-sa tulee olla niin selkeä mandaatti toiminnalle että sitä saa tehdä. Arvostetaan yhtä ar-

vokkaana kuin muutakin työtä. Myös ”vilpitön halu” tehdä työtä tulee tulla työntekijästä itseltään.

- Saippuaa ja soppaa – kahvia ja kohtaamisia: Tarpeeksi monta kunnan toimijaa vapaaehtoistoimijan tukena on hieno toimintamalli jota on ylläpidetty tahdon voimalla. Ei tarvita suuria puitteita; voidaan toteuttaa pienelläkin budjetilla kun on tarpeeksi halua. Loppujen lopuksi pienellä panostuksella toteutettavaa toimintaa, joka auttaa ihmistä pysymään elämän syrjässä kiinni. Raskaampien palveluiden tarve vähenee.
- **Roolia ja vastuuta toimijoille:** Mukaan ne, jotka vilpittömästi haluavat tehdä moniammatillista työtä. Työn ja osallistumisen tulee olla myös työn / toimijatahon rakenteissa: meiltä osallistutaan tähän toimintaan. Neuvottelu- ja kokousajat tulee neuvotella siten, että päivätoiminnan työntekijät voivat osallistua. Tai viedään kokoukset vaikka päiväkeskuksiin. Työntekijän & asiakkaiden kannalta myös tärkeää on osallistuminen / toiminnan vienti päiväkeskuksiin. Luonnollisia kohtaamisia ja kynnyksen madaltamista myös muille toimijoille.

Ylitornion Vatupassi – Vaativampaa tukea päihdeasiakkaalle – Kolpene pilotti:

- Vatupassissa kaksi osaa: Toisella lisätään kommunikointivalmiuksia ja kehitetään työkaluja vaativampaa tukea tarvitsevan asiakkaan kohtaamiseen / kommunikoinnin avuksi. Toinen keskittyy moniammatillisen tiimin yhteistyöhön ja osaamisen lisäämiseen sekä hoitopolun kuvaamiseen. Mallinnetaan Posken sivuille toimintamalli myös muiden käyttöön.
- **Millaisia ajatuksia:**
Loistava mahdollisuus & moniammatillisen tiimin työskentelymalli. Materiaali kiinnostaa. On paljon asiakkaita joiden pääkopalle päihdeet ovat tehneet tehtävänsä. Materiaalia voi hyödyntää myös heidän kanssaan.

Torniossa otetaan Koppia kopista! Ryhtiä ryhmiin:

- Tornion päiväkeskuksessa aloitettu kuntouttavan työtoiminnan starttiryhmätoiminnan pilotti jossa mallinnetaan Vantaalla toteutettua KOPPI – toimintamallia päiväkeskuksen päihdeasiakkaiden päivätoimintaan. Mallissa aloitetaan 12 viikon starttiryhmä kuntouttavan työtoiminnan päihdeasiakkaille. Kokeilu toteutetaan helmi – huhtikuun aikana yhteistyössä kunnan päiväkeskuksen ja sosiaalitoimen / työvoiman palvelukeskuksen toimijoiden kanssa. Toiminnassa hyödynnetään kunnan sosiaali- ja terveystoimen moniammatillista toimijaverkostoa.
- Herätti paljon keskustelua kuntouttavan työtoiminnan tavoitteista ja toiminnasta päiväkeskustoiminnan yhteydessä päihdeasiakkaille. Sosiaalista kuntoutusta myös basic muotona haittoja vähentävää työtä.

- TE-hallinnolla ollut erilaisia toimintakäytäntöjä eri kunnissa kuntouttavan työtoiminnan osalta. Pyrkimys mallintaa kokeilun jälkeen yhteneväistä toimintaa Meri-Lapin alueelle.
- **Useita tasoja:** Asiakastaso; ovi aukeaa päiväkeskukseen ja kuty mahdollistuu, työntekijä-taso; toiminnan raamit ja organisointi ja kunnallinen taso: kuty ja Kelan työmarkkinatu-kimaksujen vähentäminen. **Mielenkiintoinen;** vastaavaa toimintaa on ajateltu / kehitet-ty esim. Kittilässä tästä pilotista tietämättä. Kiinnostusta osallistua esim. kommentoijana pilottiin. Pilottia tullaan työstämään Innokylässä ja kehittäjärinkiin voidaan kutsua eri alueiden vastaavia tahoja, kuten esim. Kittilä.

Muuta ajankohtaista:

- 3.12 Keminmaa & 4.12 Rovaniemi, Ruoka ja riippuvuus – koulutus, muistakaa ilmoittau-tua osoitteessa: sosiaalikallega.fi

Seuraava tapaaminen

- Keväällä Kittilässä. Sovitaan päivämäärä seuraavissa aluetyöryhmien kokouksissa.

Asioita kirjasi muistiin Jaana